

Obsah

Úvodní slovo 9

1. Město a jeho veřejná prostranství v kategoriích prostoru a času 15

1.1 Čas 17

1.1.1 Počátky soustavy pražských urbanonym a vývoj úředních zásahů do pojmenování veřejných prostranství před rokem 1945 18

1.1.2 Agenda pojmenovávání pražských veřejných prostranství v letech 1945 až 1989, přehled směrnic a pravidel 24

1.2 Prostor 30

1.2.1 Urbanonymum jako nositel kolektivní paměti 33

1.2.2 Možnosti a meze využití teorie identity města v onomastických výzkumech 35

1.2.3 Mýty a jejich uplatnění v urbanonymii 40

1.2.3.1 Mýtus Němce jako odvěkého nepřítel a jeho odraz v urbanonymii 41

1.2.4 Přejmenovávání jako průvodní jev transformace identity města 45

2. Charakteristika urbanonym a honorifikační motivace pojmenování 51

2.1 Postavení urbanonym v onymickém systému jazyka a dosavadní výzkumy urbanonymie 51

2.2 Vymezení urbanonymického objektu 54

2.3 Funkční vymezení urbanonym 58

2.4 Stratifikace a proměnlivost jako charakteristické znaky městské toponymie 60

2.5 Honorifikační motivace pojmenování 63

2.5.1 Vznik a vývoj honorifikační motivace pojmenování 64

2.5.2 Honorifikační urbanonyma ve vztahu
k prostoru jimi označenému 73

2.6 Excerpce a klasifikace analyzovaného
materiálu 77

3. Prolog 1945 až 1947 82

3.1 Degermanizace jako hlavní rys pražské poválečné
urbanonymie 88

4. K poválečným obrazům města a jejich realizaci v urbanonymii 91

4.1 Obraz Prahy jako trpícího města 91

4.2 Svým osvoboditelům československý lid – obraz
Prahy jako vděčného města 96

4.3 Falešná kontinuita a záměrná diskontinuita –
prvorepublikové osobnosti a symboly 99

4.4 Obraz staré a nové Prahy 102

4.5 Se Sovětským svazem na věčné časy – obraz Prahy
jako loajálního města 105

4.5.1 Kult osobnosti v pražské urbanonymii 109

4.6 Vstříc světlým zítřkům – obraz Prahy směřující
k zářné budoucnosti 114

4.7 Jména oslavující mír a obraz Prahy bojující
s nepřitelem 115

4.8 Poválečné proměny pražské městské krajiny 118

5. Období šedesátých až osmdesátých let v pražské urbanonymii 121

5.1 Druhá vlna revizí, doplňování soustavy pražských
urbanonym a pražské jaro 121

5.2 Náměstí Jana Palacha – ke genezi jednoho
urbanonyma 126

5.3 Pod příkrovem uniformní šedi – urbanonymie
v čase tzv. normalizace 136

5.4 Urbanonymie sídlištních prostorů 139

5.5 Metro – urbanonymie pražské podzemní krajiny 152

6. Proměny honorifikačního motivu ve sledovaném období 169
7. Rok 1989 aneb epilog 176
8. Systematizované pojmenovávání jako charakteristický rys pražské urbanonymie 181
  - 8.1 O funkčnosti a (ne)vhodnosti urbanonymických systémů 185
  - 8.2 Přehled pražských urbanonymických systémů 188
9. Nestandardizovaná urbanonymie 201
  - 9.1 Metodika výzkumu 205
  - 9.2 Analýza sesbíraného materiálu 207
    - 9.2.1 Masna, Nádrhol, Skleňák 208
    - 9.2.2 U Máje, U Stalina, U tanku 210
    - 9.2.3 Navzdory střídání režimů – Belcrediho, Fochova, Stalinova 213
    - 9.2.4 Aluze, metafora a metonymie jako podstatná součást nestandardizované urbanonymie 215
    - 9.2.5 Jména využívající zvukové a grafické komiky 216
    - 9.2.6 Topografie ošklivosti 218
    - 9.2.7 K věčné poctě a slávě – nestandardizovaná jména pomníků 223
    - 9.2.8 Jméno jako prostředek ironizace režimu a osob veřejného života 226
  - 9.3 Václavské náměstí očima současné i minulé nestandardizované urbanonymie 232
  - 9.4 Soupis pražské nestandardizované urbanonymie 236
  - 9.5 Závěrem k nestandardizovaným urbanonymům 260

-
- 10. Lidová etymologie a urbanonymie** 262
- 10.1 Prameny pro studium lidové etymologie
v urbanonymii 264
  - 10.2 Ke dvěma typům lidových výkladů
urbanonym 266
  - 10.3 Etymologická pověst a urbanonyma 267
  - 10.4 Význam studia lidové etymologie
v urbanonymii 268

Závěrečné slovo 269

Summary 273

Seznam pramenů a literatury 275

Seznam zkratk 321

Seznam vyobrazení 323

Rejstřík 327